

Regeringens proposition till Riksdagen med anledning av den konvention om urfolk och stamfolk i självstyrande länder som godkänts vid den 76 Internationella arbetskonferensen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Internationella arbetsorganisationens (ILO) allmänna konferens, den 76 Internationella arbetskonferensen, hölls i Genève 7—28.6.1989. Konferensen antog konvention nr 169, vilken gäller urfolk och stamfolk i självstyrande länder. Den ersätter konvention nr 107 angående infödda och i stammar levande folkgrupper från år 1957, vilken Finland inte ratificerat.

Avsikten med konvention nr 169 är att trygga en jämlik behandling av urfolk och stamfolk visavi övriga befolkningsgrupper samt att förhindra att ur- och stamfolkens

kultur och språk dör ut. Konventionen förutsätter att stater förutom att trygga en jämlik behandling av ur- och stamfolk även skall vidta specialåtgärder för att trygga kulturen, språket samt den sociala och ekonomiska ställningen för dessa folk.

I Finland utgör samerna ett sådant urfolk som avses i konventionen.

Eftersom lagstiftningen i Finland inte kan anses motsvara bestämmelserna i konventionen, närmast beträffande de rättigheter som gäller samernas mark, föreslås att konventionen inte skall godkännas i detta skede.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och konventionens verkningar

Med konvention nr 169 om urfolk och stamfolk i självstyrande länder ersattes konvention nr 107 angående infödda och i stammar levande folkgrupper av år 1957, vilken Finland inte har ratificerat.

I den regeringsproposition som gällde konvention nr 107 (39/1959) konstaterades att konventionen inte var av direkt betydelse i Finland, eftersom det i vårt land inte, med undantag av alldeles obetydliga samestammar, fanns sådan infödd befolkning som konventionen avsåg. Därför ansågs att det inte fanns orsak att ratificera konventionen.

Syftet med konvention nr 107 angående infödda och i stammar levande folkgrupper var att integrera den infödda befolkningen och

stamfolken med den övriga befolkningen. Där- emot är syftet med konvention nr 169 att avskaffa de integrationssträvanden som riktar sig mot urfolken och stamfolken samt att främja bevarandet av kulturerna och språken för dessa folk.

Konvention nr 169 kompletterar andra folk- rättsliga avtal om mänskliga rättigheter. All- männa bestämmelser om skydd för minoriteter ingår bl.a. i Förenta Nationernas konventioner av år 1966 om ekonomiska, sociala och kultu- rella rättigheter (FörS 6/76) och om medbor- gerliga och politiska rättigheter (FörS 7/76), vilka från år 1976 även binder Finland. Artikel 27 i den sistnämnda konventionen tryggar ut- tryckligen minoriteters rätt till egen kultur, egen religion och eget språk. Allmänna be- stämmelser om skydd för minoriteter ingår också i Förenta Nationernas konvention om

avskaffande av alla former av rasdiskriminering (FörS 37/70), vilken binder Finland från år 1970, samt i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FörS 18—19/90), vilken binder Finland från maj 1990. Internationella arbetsorganisationens konvention nr 169 är i motsats till dessa konventioner genomgående ett särskilt avtal om minoritetsskydd. Detta leder å ena sidan till att konventionen, eftersom den är ett mer exakt dokument än andra människorättsavtal, tillförsäkrar de folk som hör till dess tillämpningsområde ett uttryckligt skydd mot eventuella rättskränkningar. Å andra sidan skall konventionen som särskilt avtal tillämpas endast på de folk vilka den är avsedd att skydda.

I Finland utgör samerna ett sådant urfolk som avses i konventionen. Det finns ca 5 700 samer i vårt land. Eftersom konventionen bl.a. eftersträvar att skydda små folk samt deras språk och kultur från att försvinna, kan det ringa antalet samer inte anses utgöra en tillräcklig grund för att låta bli att ratificera konventionen.

I flera av konventionens avtalsbestämmelser förutsätts de stater som ansluter sig till konventionen behandla urfolk jämlikt med den övriga befolkningen samt förbjuda diskriminering av medlemmar av dessa folk. Till dessa delar kan lagstiftningen i Finland anses vara tillräckligt överensstämmande med avtalsbestämmelserna. Konventionen kräver också att staterna vidtar specialåtgärder för att bl.a. skydda kulturen, språket och miljön för dessa folk. Även till dessa delar kan den finländska lagstiftningen anses uppfylla de villkor som ställs för ratificering av konventionen i tillräckligt hög grad.

Däremot skall Finland vid en eventuell anslutning till konventionen trygga samerna mer omfattande rättigheter än vår gällande lagstiftning gör beträffande de marker samerna traditionellt ägt och varit bosatta på samt bruket av naturresurserna på dessa marker.

Därmed är det inte möjligt att ratificera konventionen i detta skede.

2. Ärendets beredning

Konventionen godkändes vid Internationella arbetskonferensen år 1989. Arbetskonferensen godkände i detta sammanhang också den till konventionen anknutna resolutionen om Internationella arbetsorganisationens verksamhet gällande urfolk och stamfolk. I resolutionen betonas vikten av att medlemsstaterna ratificerar konventionen så snart som möjligt samt att de strävar efter att uppfylla dess krav effektivt. Dessutom betonas ILO:s samt arbetsgivar- och arbetstagarorganisationernas roll vid verkställandet av konventionen samt vid övervakningen av dess efterlevnad.

Även representanter för samerna i Finland har deltagit i arbetskonferensernas beredning av konventionen och den anslutna resolutionen. Konventionen har i form av nordiskt samarbete översatts till samiska vid Nordiska sameinstitutet.

Konventionens ratificeringsvillkor har varit på remiss hos justitieministeriet, inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, samedelegationen, delegationen för sameärenden samt de centrala arbetsmarknadsorganisationerna. Med undantag av jord- och skogsbruksministeriet, Affärsarbetsgivarernas Centralförbund samt Arbetsgivarernas i Finland Centralförbund förordade remissinstanserna vidtagande av de åtgärder som krävs för att konventionen skall kunna ratificeras.

ILO-delegationen har behandlat konventionen och anser att det för närvarande inte finns tillräckliga förutsättningar för ratificering av konventionen. Delegationen anser det dock vara viktigt att utveckla den finländska lagstiftningen i syfte att skyndsamt avlägsna hindren för ratificering av konventionen.

DETALJMOTIVERING

1. Konventionens innehåll

Del I i konventionen innehåller de allmänna principerna om tillämpningen av konventionen. I artikel 1 definieras dess tillämpningsområde.

Medlemsstaterna skall främja de sociala, ekonomiska och kulturella rättigheterna för medlemmarna av folken i fråga samt oberoende av kön garantera dem samma mänskliga rättigheter, andra rättigheter och grundläggande friheter som den övriga befolkningen (artikel 2 och 3).

Särskilt personerna, institutionerna, egendomen, arbetet, kulturen och miljön för de berörda folken skall vid behov skyddas. Skyddsåtgärderna får dock inte stå i strid med folkens önsknings samt inte hindra åtnjutandet av de allmänna medborgerliga rättigheterna, utan diskriminering (artikel 4).

Staterna skall vid tillämpningen av konventionens bestämmelser erkänna och skydda urfolkens och stamfolkens sociala, kulturella, religiösa och andliga värden och bruk. De svårigheter som kan uppstå för dessa folk, när de möter nya levnads- och arbetsvillkor, skall mildras i samarbete med berörda folk (artikel 5).

De berörda folken skall ha samma möjligheter som den övriga befolkningen att delta i beslutsfattandet i valda organ samt administrativa och andra organ som ansvarar för åtgärder och program som berör dessa folk. Utvecklingen av folkens egna institutioner och initiativ skall stödjas genom att tillhandahålla de resurser som är nödvändiga för detta ändamål. Regeringarna skall även samråda med folkens representativa institutioner närhelst lagstiftningsåtgärder eller administrativa åtgärder som direkt kan påverka folken övervägs. Vid överläggningar skall överenskommelse och samtycke till föreslagna åtgärder uppriktigt eftersträvas (artikel 6).

Det krävs att urfolken och stamfolken själva skall få besluta om prioriteringar för utvecklingsprocessen i den mån denna påverkar deras liv, tro, institutioner och andliga välfärd samt mark som de innehar eller på annat sätt nyttjar samt att dessa folk skall få kontrollera sin egen ekonomiska, sociala och kulturella utveckling, så långt det är möjligt. Folken skall få medver-

ka i sådant nationellt och regionalt utvecklingsarbete som påverkar dem. I planer som berör utveckling av områden som folken bebor skall en förbättring av deras levnadsförhållanden och utbildningsnivå prioriteras. Regeringarna och folken skall i samarbete skydda och bevara miljön i de områden som folken bebor (artikel 7).

De berörda folkens sedvänjor och sedvane rätt skall beaktas vid tillämpningen av den nationella lagstiftningen. Folkens rätt att behålla sina egna sedvänjor och institutioner skall tryggas, om de inte är oförenliga med grundläggande rättigheter och internationellt erkända mänskliga rättigheter. Vid behov skall förfaranden fastställas för att bevara sedvänjorna och institutionerna samt för att lösa eventuella konflikter som kan uppstå på grund av detta. Tillämpningen av denna bestämmelse får inte hindra medlemmar av dessa folk från att utöva de rättigheter som tillerkänns landets alla medborgare eller från att åta sig motsvarande skyldigheter (artikel 8).

De metoder som de berörda folken vanligtvis tillämpar för beivrande av de brott som begåtts av deras medlemmar skall respekteras inom ramen för lagstiftningen och de mänskliga rättigheterna. Dessa folks sedvänjor i fråga om brottsärenden samt deras ekonomiska, sociala och kulturella särdrag skall beaktas vid behandlingen av dylika mål. Företråde skall ges andra straffmetoder än frihetsstraff (artikel 9 och 10).

Medlemmar av folken skall skyddas för krav på obligatoriska personliga tjänster samt för rättskränkningar. De skall åtnjuta rätt att föra saken till domstol. Vid själva rättegången skall behövlig tolkning tillhandahållas (artikel 11 och 12).

Del II i konventionen behandlar urfolkens rätt till mark och dess naturtillgångar. Folken skall tillerkännas ägande- och besittningsrätt till den mark de traditionellt innehar samt i mån av möjlighet tryggas rätt att nyttja områden de traditionellt nyttjat t.ex. för sitt livsuppehälle. Markens och området's särskilda betydelse för folkens kultur och andliga värden skall respekteras. Den mark som de berörda folken traditionellt innehar skall identifieras, ägande- och besittningsrätten effektivt skyddas samt ett förfarande för att lösa krav på mark

från de berörda folkens sida införas (artikel 13 och 14).

Folkens rätt till sina markers naturtillgångar skall innefatta bl.a. rätten att delta i användningen, skötseln och bevarandet av sådana tillgångar. Om staten behåller äganderätten till mineraltillgångar, underjordiska tillgångar eller andra naturtillgångar, skall den garantera att utforskning eller exploatering inte påbörjas utan överläggningar med de berörda folken om denna verksamhets eventuella verkningar på dem. Folken skall också få del av nyttan av verksamheten samt erhålla skälig ersättning för eventuella skador (artikel 15).

De berörda folken får tvångsförflyttas endast i enlighet med ett förfarande enligt lag, t.ex. förfarandet vid offentliga utredningar. Även de förflyttades rätt till ersättning samt skyldigheten att utreda och höra skall fastställas i lag. Den mark som vid tvångsförflyttning tilldelas ett folk skall enligt konventionen vara minst likvärdig med den mark folket tidigare innehade. Om skälen som ledde till förflyttningen inte längre föreligger, skall folket i fråga garanteras rätten att återvända till den mark de innehade före förflyttningen (artikel 16).

Förskaffandet av ägande-, besittnings- eller nyttjanderätt av de berörda folkens mark genom att dra nytta av deras sedvänjor eller bristande insikt i lagstiftning hos deras medlemmar skall förhindras (artikel 17). Lämpliga straff skall stadgas för obehörigt intrång på dessa folks marker och för olovligt nyttjande av dylik mark (artikel 18).

Medlemmarna av de berörda folken skall tillerkännas samma rättigheter som den övriga befolkningen med avseende på tillhandahållandet av ytterligare mark och medel för jordförbättring (artikel 19).

Del III i konventionen innehåller bestämmelser om rekrytering och arbetsvillkor. Staten förutsätts skydda rättigheterna för medlemmar av de berörda folken vad beträffar rekrytering och arbetsvillkor genom att förhindra diskriminering på arbetsmarknaden. De skall i förhållande till den övriga befolkningen tillförsäkras samma rättigheter i arbets- och sociallagstiftningen. Man skall också förvissa sig om att de känner till sina rättigheter inom förvärvslivet. Båda könen skall tillerkännas lika möjligheter och lika behandling i arbetslivet samt skydd mot sexuella trakasserier på arbetsplatsen. Medlemmar av de berörda folken får inte

utsättas för tvångsarbete. De skall skyddas för arbete som äventyrar deras hälsa. Särskild uppmärksamhet skall riktas på upprättandet av lämplig tillsyn över arbetarskyddet inom områden där medlemmar av berörda folk arbetar (artikel 20).

Del IV i konventionen behandlar yrkesutbildning, hantverk och landsbygdsindustri. Det förutsätts att medlemmar av berörda folk i förhållande till övriga medborgare skall tillförsäkras minst samma möjligheter till yrkesutbildning (artikel 21). Det förutsätts att även specialutbildning som baserar sig på de berörda folkens ekonomiska, sociala och kulturella förhållanden samt praktiska behov ordnas efter behov (artikel 22). Hantverk, landsbygdsindustri och gemenskapsbaserad industri, självhushållning samt traditionell verksamhet såsom jakt, fiske, fångst och insamlande skall främjas genom att vid behov stödjas tekniskt och ekonomiskt (artikel 23).

Del V i konventionen gäller social trygghet och hälsovård. System för social trygghet skall utsträckas till att omfatta medlemmarna av de berörda folken utan diskriminering (artikel 24). Hälsovården skall ordnas så att folken i mån av möjlighet själva kan delta i ombesörjandet av den (artikel 25).

Del VI behandlar utbildning och kommunikation. Medlemmarna av berörda folk skall tryggas samma möjligheter till utbildning som den övriga befolkningen. Utbildningen skall innehålla undervisning i folkets historia, kunskaper, teknologi, värdesystem samt dess sociala, ekonomiska och kulturella strävanden. I mån av möjlighet skall ansvaret för det praktiska genomförandet av utbildningen överföras på folken själva. De skall också tillerkännas rätten att inrätta egna, samhällsstödda skolor och andra läroanstalter som uppfyller de uppställda bestämmelserna (artikel 26 och 27).

Barn som tillhör berörda folk skall i mån av möjlighet läras läsa och skriva sitt eget modersmål eller det språk de oftast använder. Det skall också ombesörjas att de lär sig behärska landets nationalspråk eller ett av de officiella språken. Samtidigt skall utvecklingen och bevarandet av de berörda folkens egna språk stödjas (artikel 28). Barnen skall meddelas tillräckliga kunskaper och färdigheter för att på lika villkor kunna fungera som samhällsmedlemmar både i den egna och den nationella gemenskapen (artikel 29).

Medlemmarna av de berörda folken skall särskilt upplysas om sina rättigheter och skyldigheter i fråga om arbete, ekonomiska möjligheter, utbildning, hälso- och socialvård samt om rättigheterna i anknytning till konventionen. Vid behov skall informationen översättas till folkens egna språk samt spridas med hjälp av masskommunikationsmedel (artikel 30).

Uppfostrande åtgärder skall vidtas bland landets övriga befolkning i syfte att undanröja fördomar gentemot urfolken. Undervisningsmaterialet skall ge en rättvis, exakt och informativ beskrivning av folkens samhällen och kulturer (artikel 31).

I del VII i konventionen förutsätts att staterna skall underlätta kontakter och samarbete över statsgränserna mellan urfolk och stamfolk som är bosatta inom olika staters områden (artikel 32).

Del VIII behandlar administration. Det förutsätts att staterna inrättar organ och andra mekanismer för att administrera de program som påverkar de berörda folken. De åtgärder som konventionen förutsätter skall planeras, samordnas, verkställas och utvärderas i samarbete med de berörda folken. Likaledes skall förslag till lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder göras samt tillämpningen av åtgärderna övervakas i samarbete med dessa folk (artikel 33).

Del IX innehåller allmänna bestämmelser. Artikel 34 poängterar att arten och omfattningen av de åtgärder som konventionen kräver skall bestämmas på ett flexibelt sätt med beaktande av varje lands speciella förhållanden. Tillämpningen av konventionen får inte försvaga de rättigheter som i övrigt tillkommer de berörda folken (artikel 35).

Del X i konventionen innehåller de sedvanliga bestämmelserna om ikraftträdande och uppsägning av konventionen samt verkningarna av en eventuell senare revidering av konventionen (artiklarna 36—44).

2. Konventionens förhållande till lagstiftningen och praxis i Finland

Lagstiftningen i vårt land kräver att samerna behandlas lika som den övriga befolkningen samt tillerkänner dem, oberoende av kön, mänskliga och övriga rättigheter samt grund-

läggande friheter i samma utsträckning som åt befolkningen i övrigt.

Delegationen för sameärenden, som samerna väljer genom val, har enligt förordningen om delegationen för sameärenden (824/73) i uppgift att övervaka samernas rättigheter och att främja deras ekonomiska, sociala och kulturella förhållanden samt att ta initiativ och komma med förslag till samt ge utlåtanden i ärenden som påverkar uppnåendet av dessa mål.

Samefrågorna har inte koncentrerats till en och samma myndighet, utan vart och ett ärende behandlas alltid av den myndighet som i övrigt handhar dylika ärenden. Samordningen av samefrågor ankommer på inrikesministeriets regionalpolitiska avdelning.

I samband med inrikesministeriet verkar samedelegationen, och den har i uppgift att samordna och enhetligt bereda frågor gällande samebefolkningen. Enligt statsrådets beslut (367/87) om denna delegation skall den bereda och för statsrådet föreslå åtgärder som Nordiska rådets rekommendationer om samebefolkningen kräver samt bereda sådana nordiska samsamarbetsfrågor som gäller samer. Delegationen skall också följa med utvecklingen av samernas juridiska, ekonomiska, sociala och kulturella förhållanden samt sysselsättningsläge, och vidare följa med hur de regionalpolitiska målen uppnås inom samernas hembygdsområden samt komma med initiativ och förslag i dessa ärenden till vederbörande ministerium. Dessutom skall delegationen avge utlåtanden åt statsrådet, ministerierna och länsstyrelsen i Lapplands län i ärenden som gäller samebefolkningen.

Dessutom har man strävat efter att underlätta samernas möjligheter till fritt umgänge med samerna i övriga Norden. Nordiska samerådet övervakar samebefolkningens förmåner på nordisk nivå och anordnar regelbundet samekonferenser. Till konferensens uppgifter hör bl.a. att välja styrelsen för Nordiska sameinstitutet.

Man har även gjort det möjligt för samerna att delta på statlig nivå samt att bli hörda med anledning av lagstiftningsprojekt som gäller dem. De normala möjligheterna till deltagande kompletteras av delegationen för sameärenden, som hörs regelbundet i samband med att beslut fattas i ärenden som gäller samer. Konventionen betonar ytterligare framför allt vikten av att delegationen för sameärenden hörs vid beredningen av ärenden som gäller samerna.

1 kap. 11 § rättegångsbalken förutsätter att domstolar beaktar skälig landssed om stadgande i ärendet saknas. Även enligt fri bevisprövning kan sedvanerätt inverka på domstolarnas utslag. Även i straffmätningen kan folkens sedvänjor i viss mån beaktas. Vid bedömningen av huruvida personen skall ådömas frihetsstraff eller något annat straff kan samer inte behandlas på ett sätt som avviker från behandlingen av den övriga befolkningen. Eftersom det allmänna rättspolitiska målet i vårt land ändå är att om möjligt undvika frihetsstraff, kan vår lagstiftning anses stämma överens med bestämmelsen i artikel 10.

För det krav på personliga tjänster som avses i artikel 11 skyddas samerna, precis som den övriga befolkningen, av 25 kap. 12 § strafflagen, som förbjuder nödgande. Avtalsbestämmelsen hindrar inte att värnplikt och annan försvarsplikt krävs av samer på samma sätt som av den övriga befolkningen.

Samerna har i förhållande till den övriga befolkningen samma möjlighet att få kränkningar av sina rättigheter prövade av domstol. Med stöd av 4 § 2 mom. språklagen (148/22), 6 § förordningen angående verkställighet av språklagen (311/22) och 37 § förundersökningslagen (449/87) har samerna rätt att vid behov erhålla tolk- och översättningshjälp på statens bekostnad i samband med domstolsbehandling och förundersökning.

Artikel 14 i konventionen förutsätter att urfolken tryggas rätten att besitta och äga mark som de traditionellt innehar samt i mån av möjlighet även rätten att nyttja sådan mark som inte uteslutande innehas av dem, men som de av tradition kunnat nyttja. I Finland garanterar speciallagstiftningen i vissa fall den lokala befolkningen mer omfattande rättigheter än den övriga befolkningen garanteras beträffande markanvändning på områden där den lokala befolkningen inte har juridisk äganderätt. Dylika stadganden är 41 § naturnäringslagen (610/84) och 13 § skoltlagen (611/84). Dessa stadganden garanterar samerna mer omfattande rättigheter än den övriga befolkningen till bruket av naturtillgångar inom sameområden. Även om artikel 34 i konventionen konstaterar att arten och omfattningen av de åtgärder som vidtas för verkställigheten av konventionen skall bestämmas på ett smidigt sätt med hänsyn till varje lands speciella förhållanden, står det klart att lagstiftningen i Finland inte fulltstän-

digt motsvarar bestämmelserna i konventionen om rättigheterna beträffande mark.

I artikel 15 krävs att urfolken skall garanteras rätten att få vara delaktiga i bl.a. exploatering av naturtillgångar på deras mark. Dessutom skall de höras som ett samfund innan exploatering av naturtillgångarna inom området påbörjas. Gruvlagen (503/65), marktäktslagen (555/81) och vattenlagen (264/61) kräver att enskilda rättsinnehavare skall höras, vilket inte kan anses uppfylla kraven i konventionen. Därmed garanteras inte samerna rätten att delta i nyttjandet av naturtillgångarna inom områden de innehar på det sätt som artikel 15 i konventionen kräver.

I Finland har man inte blivit tvungen att tvångsflytta samebefolkning i större mängder från ett ställe till ett annat. För förflyttning av enstaka medlemmar av samebefolkningen från deras bosättningsområde, t.ex. på grund av en konstgjord bassäng, krävs liksom för förflyttning av medlemmar av den övriga befolkningen att ärendet utreds i enlighet med lag samt att de berörda hörs för konstaterande av förutsättningar för förflyttning och ersättningskyldighet.

Eftersom obehörigt intrång på urfolkens mark enligt artikel 18 definieras i enlighet med lagstiftningen i landet i fråga, kan lagstiftningen i Finland anses uppfylla kraven i artikeln, även om allemansrätten också gäller samernas marker.

I den allmänna lantbrukslagstiftningen har alla idkare av lantbruk samma rättigheter, oberoende av etniskt ursprung. Visserligen är förutsättningarna för egentligt lantbruk små inom de områden där samerna är bosatta. Samebefolkningens speciella behov har beaktats i den lagstiftning som gäller naturnärings, vilken även anser lantbruk vara en naturnärings.

För samebefolkningens arbets- och tjänsteförhållanden samt arbetarskydd gäller samma stadganden som för den övriga befolkningen. 17 § 3 mom. lagen om arbetsavtal (320/70) och 15 § 3 mom. sjömanslagen (423/78) förbjuder arbetsgivaren att diskriminera en arbetstagarare t.ex. på grund av ursprung. Enligt 4 mom. i båda stadgandena skall även anställning ske på objektiv grund. Diskriminering på arbetsmarknaden på grund av kön förbjuds i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/86).

Samerna har samma möjligheter som den övriga befolkningen att erhålla undervisning.

Samiska barn ges undervisning i att läsa och skriva samiska och finska. I samband med länsstyrelsen i Lapplands län fungerar som stöd för undervisningsministeriets rådet för samernas utbildningsärenden. Stadgandena gällande detta råd ingår i den förordning (321/86) som gäller rådet. Rådet har i uppgift att behandla principiella frågor i anknytning till samernas utbildning samt att ta initiativ och avge utlåtanden i dessa ärenden.

Samerna erbjuds yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning, bl.a. vid sameområdets yrkeskurscentral, också för sina traditionella yrkes- och näringsgrenar. Utövandet av dessa yrken och näringar kan stödjas med stöd av naturnäringslagen (610/84), renhushållningslagen (161/90) samt skollagen (611/84).

Även hälsovårdstjänsterna och den sociala tryggheten gäller i allmänhet samerna i samma utsträckning som den övriga befolkningen. Ensamstående eller äkta par och samboende som erhållit byggnadsbidrag enligt renhushållningslagen eller lägenhet, tillskottsområde eller byggnadsbidrag med stöd av skollagen eller naturnäringslagen har ändå inte rätt till utkomstskydd för arbetslösa under fem år från det att dessa förmåner beviljats. Då motsvarande begränsning inte gäller byggnadsbidrag enligt 74 § lagen om gårdsbruksenheter (188/77), bör det innan konventionen ratificeras utredas huruvida lagstiftningen i detta avseende bör anses diskriminera samebefolkningen.

Helsingfors den 23 november 1990

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

För att konventionen skall kunna träda i kraft krävs ändringar i den finländska lagstiftningen, närmast beträffande de rättigheter som gäller samernas marker. Därmed är det för närvarande inte möjligt att införa konventionen.

3. Riksdagsbehandlingen av de konventioner som godkänts av Internationella arbetskonferensen

Enligt artikel 19 i grundstadgan för Internationella arbetsorganisationen skall varje medlemsstat inom ett år, av särskilda skäl inom 18 månader, efter den allmänna konferensen föra de konventioner som godkänts vid konferensen till behandling i behörigt statsorgan för lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder. I Finland skall konventioner därför underställas riksdagen för behandling.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 33 § regeringsformen föreslås

att Riksdagen inte i detta skede måtte godkänna Internationella arbetsorganisationens konvention (nr 169) om urfolk och stamfolk i självstyrande länder, godkänd vid Internationella arbetskonferensen i Genève den 27 juni 1989.

Minister *Matti Puhakka*

(Översättning)

KONVENTION

(nr 169)

om urfolk och stamfolk i självstyrande länder

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som av styrelsen för Internationella arbetsbyrå har sammankallats till Genève och där samlats den 7 juni 1989 till sitt 76:e möte,

som beaktar de internationella normerna i 1957 års konvention och rekommendation angående infödda och i stammar levande folkgrupper,

som erinrar om bestämmelserna i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter samt i de talrika internationella instrumenten om förhindrande av diskriminering,

som anser att den utveckling som ägt rum inom folkrätten sedan 1957, liksom i fråga om urfolkens och stamfolkens situation i alla områden av världen, har gjort det lämpligt att anta nya internationella normer i ämnet med syfte att ta bort de tidigare normernas inriktning mot assimilation,

som erkänner dessa folks strävanden att få utöva kontroll över sina egna institutioner, sin egen livsstil och ekonomiska utveckling och att vidmakthålla och utveckla sin identitet, sitt språk och sin religion inom ramen för de stater där de bor,

som konstaterar att dessa folk i många delar av världen inte kan åtnjuta sina grundläggande mänskliga rättigheter i samma utsträckning som den övriga befolkningen i de stater där de bor, och att deras lagar, värden, sedvänjor och perspektiv ofta har urholkats,

som fäster uppmärksamhet vid urfolkens och stamfolkens speciella bidrag till mänsklighetens kulturella mångfald och sociala och ekologiska harmoni samt till internationellt samarbete och förståelse,

CONVENTION

n° 169

concernant les peuples indigènes et tribaux dans les pays indépendants

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 7 juin 1989, en sa 76e session;

Notant les normes internationales énoncées dans la convention et la recommandation relatives aux populations autochtones et tribales, 1957;

Rappelant les termes de la Déclaration universelle des droits de l'homme, du Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, et des nombreux instruments internationaux concernant la prévention de la discrimination;

Considérant que, étant donné l'évolution du droit international depuis 1957 et l'évolution qui est intervenue dans la situation des peuples indigènes et tribaux dans toutes les régions du monde, il y a lieu d'adopter de nouvelles normes internationales sur la question en vue de supprimer l'orientation des normes antérieures, qui visaient à l'assimilation;

Prenant acte de l'aspiration des peuples en question à avoir le contrôle de leurs institutions, de leurs modes de vie et de leur développement économique propres et à conserver et développer leur identité, leur langue et leur religion dans le cadre des Etats où ils vivent;

Notant que, dans de nombreuses parties du monde, ces peuples ne peuvent jouir des droits fondamentaux de l'homme au même degré que le reste de la population des Etats où ils vivent et que leurs lois, valeurs, coutumes et perspectives ont souvent subi une érosion;

Appelant l'attention sur la contribution particulière des peuples indigènes et tribaux à la diversité culturelle et à l'harmonie sociale et écologique de l'humanité ainsi qu'à la coopération et à la compréhension internationales;

som konstaterar att följande bestämmelser har utarbetats i samarbete med såväl Förenta nationerna, Förenta nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation, Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur och Världshälsoorganisationen som Interamerikanska indianinstitutet, på vederbörlig nivå och inom deras respektive områden, samt att avsikten är att fortsätta detta samarbete för att främja och trygga tillämpningen av dessa bestämmelser,

som har beslutat anta vissa förslag angående partiell revidering av 1957 års konvention angående infödda och i stammar levande folkgrupper (nr 107), vilken fråga är den fjärde punkten på mötets dagordning, och

som har bestämt att dessa förslag skall ta formen av en internationell konvention, som reviderar 1957 års konvention angående infödda och i stammar levande folkgrupper,

antar denna den tjugosjunde dagen i juni månad nittonhundraåttionio följande konvention, som kan kallas 1989 års konvention om urfolk och stamfolk.

Del I. Allmänna principer

Artikel 1

1. Denna konvention äger tillämpning på

(a) stamfolk i självstyrande länder, vilkas sociala, kulturella och ekonomiska villkor skiljer dem från andra grupper av den nationella gemenskapen och vilkas ställning helt eller delvis regleras genom deras egna sedvänjor eller traditioner eller genom speciell lagstiftning;

(b) folk i självstyrande länder, vilka betraktas som urfolk på grund av att de härstammar från folkgrupper som bodde i landet eller i ett geografiskt område, som landet tillhör, vid tiden för erövring eller kolonisation eller fastställandet av nuvarande statsgränser och vilka, oavsett rättslig ställning, behåller en del av eller alla sina egna sociala, ekonomiska, kulturella och politiska institutioner.

2. Egen identifiering som urfolk eller stamfolk skall anses som ett grundläggande kriterium för att fastställa de grupper på vilka bestämmelserna i denna konvention äger tillämpning.

Notant que les dispositions ci-après ont été établies avec la collaboration des Nations Unies, de l'Organisation des Nations Unies pour l'alimentation et l'agriculture, de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture et de l'Organisation mondiale de la santé ainsi que de l'Institut indigéniste interaméricain, aux niveaux appropriés et pour leurs domaines respectifs, et que l'on se propose de poursuivre cette coopération en vue de promouvoir et d'assurer leur application;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions concernant la révision partielle de la convention (n° 107) relative aux populations autochtones et tribales, 1957, question qui constitue le quatrième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une convention internationale révisant la convention relative aux populations autochtones et tribales, 1957,

adopte, ce vingt-septième jour de juin mil neuf cent quatre-vingt-neuf, la convention ci-après, qui sera dénommée Convention relative aux peuples indigènes et tribaux, 1989.

Partie I. Politique générale

Article 1

1. La présente convention s'applique:

a) aux peuples tribaux dans les pays indépendants qui se distinguent des autres secteurs de la communauté nationale par leurs conditions sociales, culturelles et économiques et qui sont régis totalement ou partiellement par des coutumes ou des traditions qui leur sont propres ou par une législation spéciale;

b) aux peuples dans les pays indépendants qui sont considérés comme indigènes du fait qu'ils descendent des populations qui habitaient le pays, ou une région géographique à laquelle appartient le pays, à l'époque de la conquête ou de la colonisation ou de l'établissement des frontières actuelles de l'Etat, et qui, quel que soit leur statut juridique, conservent leurs institutions sociales, économiques, culturelles et politiques propres ou certaines d'entre elles.

2. Le sentiment d'appartenance indigène ou tribale doit être considéré comme un critère fondamental pour déterminer les groupes auxquels s'appliquent les dispositions de la présente convention.

3. Användningen av termen ”folk” i denna konvention skall inte tolkas så att den har någon innebörd i fråga om de rättigheter som kan vara förknippade med termen enligt internationell rätt.

Artikel 2

1. Regeringarna skall ha ansvaret för att, under medverkan av berörda folk, utveckla samordnade och systematiska program i syfte att skydda dessa folks rättigheter och garantera respekt för deras integritet.

2. Dessa program skall innefatta åtgärder för att

(a) säkerställa att medlemmar av dessa folk, på grundval av jämlikhet, åtnjuter de rättigheter och möjligheter som enligt den nationella lagstiftningen tillkommer andra medlemmar av befolkningen;

(b) främja det fulla förverkligandet av dessa folks sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter med hänsyn till deras sociala och kulturella identitet, deras sedvänjor och traditioner samt institutioner;

(c) bistå medlemmar av berörda folk med att undanröja socio-ekonomiska klyftor som kan finnas mellan medlemmar av urfolk och andra medlemmar av den nationella gemenskapen, på ett sätt som är förenligt med deras strävanden och livsstil.

Artikel 3

1. Urfolk och stamfolk skall till fullo åtnjuta mänskliga rättigheter och grundläggande friheter utan hinder eller diskriminering. Konventionens bestämmelser skall tillämpas utan diskriminering på såväl manliga som kvinnliga medlemmar av dessa folk.

2. Ingen form av våld eller tvång får användas i strid med de berörda folkens mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, innefattande rättigheter enligt denna konvention.

Artikel 4

1. Särskilda åtgärder skall vidtas på lämpligt sätt för att skydda de berörda folkens personer, institutioner, egendom, arbete, kultur och miljö.

2. Sådana särskilda åtgärder får inte stå i strid med de berörda folkens fritt uttryckta önsknigar.

3. L'emploi du terme ”peuples” dans la présente convention ne peut en aucune manière être interprété comme ayant des implications de quelque nature que ce soit quant aux droits qui peuvent s'attacher à ce terme en vertu du droit international.

Article 2

1. Il incombe aux gouvernements, avec la participation des peuples intéressés, de développer une action coordonnée et systématique en vue de protéger les droits de ces peuples et de garantir le respect de leur intégrité.

2. Cette action doit comprendre des mesures visant à:

a) assurer que les membres desdits peuples bénéficient, sur un pied d'égalité, des droits et possibilités que la législation nationale accorde aux autres membres de la population;

b) promouvoir la pleine réalisation des droits sociaux, économiques et culturels de ces peuples, dans le respect de leur identité sociale et culturelle, de leurs coutumes et traditions et de leurs institutions;

c) aider les membres desdits peuples à éliminer les écarts socio-économiques qui peuvent exister entre des membres indigènes et d'autres membres de la communauté nationale, d'une manière compatible avec leurs aspirations et leur mode de vie.

Article 3

1. Les peuples indigènes et tribaux doivent jouir pleinement des droits de l'homme et des libertés fondamentales, sans entrave ni discrimination. Les dispositions de cette convention doivent être appliquées sans discrimination aux femmes et aux hommes de ces peuples.

2. Aucune forme de force ou de coercition ne doit être utilisée en violation des droits de l'homme et des libertés fondamentales des peuples intéressés, y compris des droits prévus par la présente convention.

Article 4

1. Des mesures spéciales doivent être adoptées, en tant que de besoin, en vue de sauvegarder les personnes, les institutions, les biens, le travail, la culture et l'environnement des peuples intéressés.

2. Ces mesures spéciales ne doivent pas être contraires aux désirs librement exprimés des peuples intéressés.

3. Åtnjutandet av de allmänna medborgerliga rättigheterna, utan diskriminering, får inte på något sätt inskränkas genom sådana särskilda åtgärder.

Artikel 5

Vid tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention skall

(a) dessa folks sociala, kulturella, religiösa och andliga värden och bruk erkännas och skyddas, och vederbörlig hänsyn tas till arten av de problem som möter dem både som grupper och som individer;

(b) integriteten för dessa folks värden, bruk och institutioner respekteras;

(c) åtgärder vidtas, som syftar till att mildra de svårigheter som uppstår för dessa folk, när de möter nya levnads- och arbetsvillkor, under medverkan av och i samarbete med berörda folk.

Artikel 6

1. Vid tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention skall regeringarna

(a) samråda med berörda folk genom lämpliga förfaranden och särskilt genom deras representativa institutioner, närhelst lagstiftnings- eller administrativa åtgärder som direkt kan påverka dem övervägs;

(b) skapa möjligheter genom vilka dessa folk fritt kan delta, åtminstone i samma utsträckning som andra sektorer av befolkningen och på alla nivåer av beslutsfattandet, i valda institutioner och administrativa och andra organ ansvariga för åtgärder och program som berör dem;

(c) skapa möjligheter för en fullständig utveckling av dessa folks egna institutioner och initiativ och, där så är lämpligt, tillhandahålla de resurser som är nödvändiga för detta ändamål.

2. Samråd enligt denna konvention skall ske i god tro och i en efter omständigheterna lämplig form i syfte att uppnå överenskommelse eller samtycke till föreslagna åtgärder.

Artikel 7

1. Berörda folk skall ha rätt att besluta om sina egna prioriteringar vad gäller utvecklings-

3. Lesdites mesures ne doivent porter aucune atteinte à la jouissance, sans discrimination, de la généralité des droits qui s'attachent à la qualité de citoyen.

Article 5

En appliquant les dispositions de la présente convention, il faudra:

a) reconnaître et protéger les valeurs et les pratiques sociales, culturelles, religieuses et spirituelles de ces peuples et prendre dûment en considération la nature des problèmes qui se posent à eux, en tant que groupes comme en tant qu'individus;

b) respecter l'intégrité des valeurs, des pratiques et des institutions desdits peuples;

c) adopter, avec la participation et la coopération des peuples affectés, des mesures tendant à aplanir les difficultés que ceux-ci éprouvent à faire face à de nouvelles conditions de vie et de travail.

Article 6

1. En appliquant les dispositions de la présente convention, les gouvernements doivent:

a) consulter les peuples intéressés, par des procédures appropriées, et en particulier à travers leurs institutions représentatives, chaque fois que l'on envisage des mesures législatives ou administratives susceptibles de les toucher directement;

b) mettre en place les moyens par lesquels lesdits peuples peuvent, à égalité au moins avec les autres secteurs de la population, participer librement et à tous les niveaux à la prise de décisions dans les institutions électives et les organismes administratifs et autres qui sont responsables des politiques et des programmes qui les concernent;

c) mettre en place les moyens permettant de développer pleinement les institutions et initiatives propres à ces peuples et, s'il y a lieu, leur fournir les ressources nécessaires à cette fin.

2. Les consultations effectuées en application de la présente convention doivent être menées de bonne foi et sous une forme appropriée aux circonstances, en vue de parvenir à un accord ou d'obtenir un consentement au sujet des mesures envisagées.

Article 7

1. Les peuples intéressés doivent avoir le droit de décider de leurs propres priorités en ce

processen i den mån denna påverkar deras liv, tro, institutioner och andliga välfärd samt den mark som de innehar eller på annat sätt nyttjar och rätt att utöva kontroll, så långt det är möjligt, över sin egen ekonomiska, sociala och kulturella utveckling. Dessutom skall de medverka vid utarbetandet, genomförandet och utvärderingen av planer och program för nationell och regional utveckling, som direkt kan påverka dem.

2. Förbättringen av de berörda folkens levnads- och arbetsförhållanden och av deras hälso- och utbildningsnivå skall, med deras medverkan och samarbete, ges prioritet i planer för den totala ekonomiska utvecklingen inom de områden som de bebor. Speciella projekt för utveckling av ifrågasvarande områden skall även utformas på sådant sätt att dylika förbättringar främjas.

3. Regeringarna skall säkerställa att, närhelst det är lämpligt, studier bedrivs i samarbete med berörda folk för att uppskatta de planerade utvecklingsåtgärdernas sociala, andliga, kulturella och miljömässiga följder för dem. Resultatet av dessa studier skall anses som grundläggande kriterier för genomförandet av sådana åtgärder.

4. Regeringarna skall vidta åtgärder i samarbete med berörda folk för att skydda och bevara miljön i de områden som de bebor.

Artikel 8

1. Vid tillämpningen av nationella lagar och föreskrifter på berörda folk skall vederbörlig hänsyn tas till deras sedvänjor och sedvanerätt.

2. Dessa folk skall ha rätt att behålla sina egna sedvänjor och institutioner, där dessa inte är oförenliga med grundläggande rättigheter i det nationella rättssystemet och med internationellt erkända mänskliga rättigheter. Förfaranden skall fastställas vid behov för att lösa konflikter som kan uppstå vid tillämpningen av denna princip.

3. Tillämpningen av punkterna 1 och 2 i denna artikel skall inte hindra medlemmar av dessa folk från att utöva de rättigheter som tillerkänns alla medborgare och att åta sig motsvarande skyldigheter.

qui concerne le processus du développement, dans la mesure où celui-ci a une incidence sur leur vie, leurs croyances, leurs institutions et leur bien-être spirituel et les terres qu'ils occupent ou utilisent d'une autre manière, et d'exercer autant que possible un contrôle sur leur développement économique, social et culturel propre. En outre, lesdits peuples doivent participer à l'élaboration, à la mise en œuvre et à l'évaluation des plans et programmes de développement national et régional susceptibles de les toucher directement.

2. L'amélioration des conditions de vie et de travail des peuples intéressés et de leur niveau de santé et d'éducation, avec leur participation et leur coopération, doit être prioritaire dans les plans de développement économique d'ensemble des régions qu'ils habitent. Les projets particuliers de développement de ces régions doivent également être conçus de manière à promouvoir une telle amélioration.

3. Les gouvernements doivent faire en sorte que, s'il y a lieu, des études soient effectuées en coopération avec les peuples intéressés, afin d'évaluer l'incidence sociale, spirituelle, culturelle et sur l'environnement que les activités de développement prévues pourraient avoir sur eux. Les résultats de ces études doivent être considérés comme un critère fondamental pour la mise en œuvre de ces activités.

4. Les gouvernements doivent prendre des mesures, en coopération avec les peuples intéressés, pour protéger et préserver l'environnement dans les territoires qu'ils habitent.

Article 8

1. En appliquant la législation nationale aux peuples intéressés, il doit être dûment tenu compte de leurs coutumes ou de leur droit coutumier.

2. Les peuples intéressés doivent avoir le droit de conserver leurs coutumes et institutions dès lors qu'elles ne sont pas incompatibles avec les droits fondamentaux définis par le système juridique national et avec les droits de l'homme reconnus au niveau international. Des procédures doivent être établies, en tant que de besoin, pour résoudre les conflits éventuellement soulevés par l'application de ce principe.

3. L'application des paragraphes 1 et 2 du présent article ne doit pas empêcher les membres desdits peuples d'exercer les droits reconnus à tous les citoyens et d'assumer les obligations correspondantes.

Artikel 9

1. I den mån det är förenligt med det nationella rättssystemet och internationellt erkända mänskliga rättigheter skall de metoder som vanligtvis tillämpas av berörda folk för beivrande av brott, som begåtts av deras medlemmar, respekteras.

2. Dessa folks sedvänjor i fråga om bestraffning skall beaktas av myndigheter och domstolar som handläggare sådana mål.

Artikel 10

1. När medlemmar av dessa folk ådöms i allmän lagstiftning stadgat straff, skall hänsyn tas till deras ekonomiska, sociala och kulturella särdrag.

2. Företrädare skall ges andra straffmetoder än frihetsstraff.

Artikel 11

Det skall under straffansvar vara förbjudet att ålägga medlemmar av berörda folk obligatoriska personliga tjänster i någon form, vare sig avlönade eller oavlönade, utom i de fall som föreskrivs i lag för alla medborgare.

Artikel 12

Berörda folk skall åtnjuta skydd mot kränkning av sina rättigheter och skall kunna vidta lagliga åtgärder, antingen individuellt eller genom sina representativa organ, för att effektivt skydda dessa rättigheter. Åtgärder skall vidtas i syfte att säkerställa att medlemmar av dessa folk kan förstå och göra sig förstådda i rättsliga förfaranden, om nödvändigt genom tolk eller på annat effektivt sätt.

Del II. Mark

Artikel 13

1. Vid tillämpning av bestämmelserna i denna del av konventionen skall regeringarna respektera den speciella betydelse som de berörda folkens förhållande till mark eller områden, eller båda i tillämpliga fall, som de innehar eller nyttjar på annat sätt, har för deras kultur

Article 9

1. Dans la mesure où cela est compatible avec le système juridique national et avec les droits de l'homme reconnus au niveau international, les méthodes auxquelles les peuples intéressés ont recours à titre coutumier pour réprimer les délits commis par leurs membres doivent être respectées.

2. Les autorités et les tribunaux appelés à statuer en matière pénale doivent tenir compte des coutumes de ces peuples dans ce domaine.

Article 10

1. Lorsque des sanctions pénales prévues par la législation générale sont infligées à des membres des peuples intéressés, il doit être tenu compte de leurs caractéristiques économiques, sociales et culturelles.

2. La préférence doit être donnée à des formes de sanction autres que l'emprisonnement.

Article 11

La prestation obligatoire de services personnels, rétribués ou non, imposée sous quelque forme que ce soit aux membres des peuples intéressés, doit être interdite sous peine de sanctions légales, sauf dans les cas prévus par la loi pour tous les citoyens.

Article 12

Les peuples intéressés doivent bénéficier d'une protection contre la violation de leurs droits et pouvoir engager une procédure légale, individuellement ou par l'intermédiaire de leurs organes représentatifs, pour assurer le respect effectif de ces droits. Des mesures doivent être prises pour faire en sorte que, dans toute procédure légale, les membres de ces peuples puissent comprendre et se faire comprendre, au besoin grâce à un interprète ou par d'autres moyens efficaces.

Partie II. Terres

Article 13

1. En appliquant les dispositions de cette partie de la convention, les gouvernements doivent respecter l'importance spéciale que revêt pour la culture et les valeurs spirituelles des peuples intéressés la relation qu'ils entretiennent avec les terres ou territoires, ou avec les

och andliga värden, och särskilt de kollektiva aspekterna av detta förhållande.

2. Användningen av termen ”mark” i artiklarna 15 och 16 skall innefatta begreppet området, vilket täcker den totala miljön i de områden som berörda folk innehar eller nyttjar på annat sätt.

Artikel 14

De berörda folkens äganderätt och besittningsrätt till den mark som de traditionellt innehar skall erkännas. Därutöver skall åtgärder vidtas i lämpliga fall för att skydda de berörda folkens rätt att nyttja mark, som inte uteslutande innehas av dem, men till vilken de traditionellt haft tillträde för sitt livsuppehälle och traditionella verksamhet. Särskild uppmärksamhet skall fästas vid nomadfolkens och de kringflyttande jordbrukarnas situation i detta hänseende.

2. Regeringarna skall vidta nödvändiga åtgärder för att identifiera mark, som berörda folk traditionellt innehar, och för att garantera effektivt skydd av deras äganderätt och besittningsrätt.

3. Lämpliga förfaranden skall införas inom det nationella rättssystemet för att lösa krav på mark från berörda folk.

Artikel 15

1. De berörda folkens rätt till naturtillgångar, som hör till deras mark, skall särskilt skyddas. Dessa rättigheter innefattar rätten för dessa folk att delta i användningen, skötseln och bevarandet av sådana tillgångar.

2. I de fall då staten behåller äganderätten till mineral- eller underjordiska tillgångar eller rättigheter till andra tillgångar som hör till mark, skall regeringarna fastställa eller upprätthålla förfaranden för samråd med ifrågavarande folk i syfte att ta reda på om och i vilken utsträckning deras intressen skulle skadas, innan de påbörjar eller lämnar tillstånd till program för utforskning eller exploatering av sådana tillgångar som hör till deras mark. Berörda folk skall där det är möjligt få del av nyttan av sådan verksamhet och erhålla skälig

deux, selon le cas, qu'ils occupent ou utilisent d'une autre manière, et en particulier des aspects collectifs de cette relation.

2. L'utilisation du terme "terres" dans les articles 15 et 16 comprend le concept de territoires, qui recouvre la totalité de l'environnement des régions que les peuples intéressés occupent ou qu'ils utilisent d'une autre manière.

Article 14

1. Les droits de propriété et de possession sur les terres qu'ils occupent traditionnellement doivent être reconnus aux peuples intéressés. En outre, des mesures doivent être prises dans les cas appropriés pour sauvegarder le droit des peuples intéressés d'utiliser les terres non exclusivement occupées par eux, mais auxquelles ils ont traditionnellement accès pour leurs activités traditionnelles et de subsistance. Une attention particulière doit être portée à cet égard à la situation des peuples nomades et des agriculteurs itinérants.

2. Les gouvernements doivent en tant que de besoin prendre des mesures pour identifier les terres que les peuples intéressés occupent traditionnellement et pour garantir la protection effective de leurs droits de propriété et de possession.

3. Des procédures adéquates doivent être instituées dans le cadre du système juridique national en vue de trancher les revendications relatives à des terres émanant des peuples intéressés.

Article 15

1. Les droits des peuples intéressés sur les ressources naturelles dont sont dotées leurs terres doivent être spécialement sauvegardés. Ces droits comprennent celui, pour ces peuples, de participer à l'utilisation, à la gestion et à la conservation de ces ressources.

2. Dans les cas où l'Etat conserve la propriété des minéraux ou des ressources du sous-sol ou des droits à d'autres ressources dont sont dotées les terres, les gouvernements doivent établir ou maintenir des procédures pour consulter les peuples intéressés dans le but de déterminer si et dans quelle mesure les intérêts de ces peuples sont menacés avant d'entreprendre ou d'autoriser tout programme de prospection ou d'exploitation des ressources dont sont dotées leurs terres. Les peuples intéressés doivent, chaque fois que c'est possib-

ersättning för eventuella skador till följd av sådan verksamhet.

Artikel 16

1. Med förbehåll för följande punkter i denna artikel skall berörda folk inte förflyttas från den mark som de innehar.

2. När förflyttning av dessa folk anses nödvändig som en undantagsåtgärd, skall förflyttningen ske med deras fria och fullständiga medgivande. Om deras medgivande inte går att få, skall förflyttningen ske endast enligt i den nationella lagstiftningen fastställda förfaranden, innefattande offentliga utredningar om så är lämpligt, där berörda folk har möjlighet till effektiv representation.

3. Närhelst det är möjligt skall dessa folk ha rätt att återvända till sin hävdvunna mark så snart som skälen för förflyttning ej längre finns.

4. När sådant återvändande inte är möjligt, skall dessa folk, såsom fastställts genom överenskommelse eller, i avsaknad av sådan överenskommelse, genom lämpliga förfaranden, i alla möjliga fall tilldelas mark, som till sin beskaffenhet och rättsliga status är minst likvärdig med den mark som de tidigare innehade och som är ägnad att tillgodose deras nuvarande behov och deras framtida utveckling. I de fall då berörda folk föredrar att få ersättning kontant eller in natura, skall de erhålla sådan ersättning under vederbörliga garantier.

5. Personer som förflyttas på detta sätt skall erhålla full ersättning för varje uppkommen förlust eller skada.

Artikel 17

1. Förfaranden som fastställts av berörda folk för överflyttning av markrättigheter mellan medlemmar av dessa folk skall respekteras.

2. Berörda folk skall konsulteras vid prövning av deras rättskapacitet att överlåta sin mark eller på annat sätt överföra sina rättigheter utanför den egna gemenskapen.

le, participer aux avantages découlant de ces activités et doivent recevoir une indemnisation équitable pour tout dommage qu'ils pourraient subir en raison de telles activités.

Article 16

1. Sous réserve des paragraphes suivants du présent article, les peuples intéressés ne doivent pas être déplacés des terres qu'ils occupent.

2. Lorsque le déplacement et la réinstallation desdits peuples sont jugés nécessaires à titre exceptionnel, ils ne doivent avoir lieu qu'avec leur consentement, donné librement et en toute connaissance de cause. Lorsque ce consentement ne peut être obtenu, ils ne doivent avoir lieu qu'à l'issue de procédures appropriées établies par la législation nationale et comprenant, s'il y a lieu, des enquêtes publiques où les peuples intéressés aient la possibilité d'être représentés de façon efficace.

3. Chaque fois que possible, ces peuples doivent avoir le droit de retourner sur leurs terres traditionnelles, dès que les raisons qui ont motivé leur déplacement et leur réinstallation cessent d'exister.

4. Dans le cas où un tel retour n'est pas possible, ainsi que déterminé par un accord ou, en l'absence d'un tel accord, au moyen de procédures appropriées, ces peuples doivent recevoir, dans toute la mesure possible, des terres de qualité et de statut juridique au moins égaux à ceux des terres qu'ils occupaient antérieurement et leur permettant de subvenir à leurs besoins du moment et d'assurer leur développement futur. Lorsque les peuples intéressés expriment une préférence pour une indemnisation en espèces ou en nature, ils doivent être ainsi indemnisés, sous réserve des garanties appropriées.

5. Les personnes ainsi déplacées et réinstallées doivent être entièrement indemnisées de toute perte ou de tout dommage subi par elles de ce fait.

Article 17

1. Les modes de transmission des droits sur la terre entre leurs membres établis par les peuples intéressés doivent être respectés.

2. Les peuples intéressés doivent être consultés lorsque l'on examine leur capacité d'aliéner leurs terres ou de transmettre d'une autre manière leurs droits sur ces terres en dehors de leur communauté.

3. Personer som inte tillhör dessa folk skall hindras från att dra nytta av deras sedvänjor eller bristande insikt om lagstiftningen hos deras medlemmar i syfte att tillförsäkra sig äganderätt, besittningsrätt eller nyttjanderätt till mark som tillhör dem.

Artikel 18

Lämpliga straff skall fastställas i lag för obehörigt intrång på eller nyttjande av berörda folks mark, och regeringarna skall vidta åtgärder för att förhindra sådana brott.

Artikel 19

Nationella jordbruksprogram skall tillförsäkra berörda folk en behandling som är likvärdig med den som tillkommer andra delar av befolkningen med avseende på

(a) tillhandahållandet av ytterligare mark för dessa folk när det område som de förfogar över inte räcker till för att förse dem med för ett normalt liv erforderliga förnödenheter eller är otillräckligt vid en eventuell ökning av deras antal.

(b) tillhandahållandet av de medel som erfordras för att främja förbättring av den mark som dessa folk redan äger.

Del III.

Rekrutering och arbetsvillkor

Artikel 20

1. Regeringarna skall inom ramen för nationella lagar och föreskrifter och i samarbete med berörda folk vidta särskilda åtgärder för att säkerställa ett effektivt skydd med avseende på rekrytering och arbetsvillkor för arbetstagare, som tillhör dessa folk, i den mån de inte åtnjuter effektivt skydd genom den lagstiftning som gäller för arbetstagare i allmänhet.

2. Regeringarna skall göra allt som står i deras förmåga för att hindra varje diskriminering mellan arbetstagare, som tillhör berörda folk, och andra arbetstagare, särskilt i fråga om

(a) tillträde till arbete, innefattande kvalificerat arbete, samt åtgärder för befordran;

(b) lika lön för arbete av lika värde;

3. Les personnes qui n'appartiennent pas à ces peuples doivent être empêchées de se prévaloir des coutumes desdits peuples ou de l'ignorance de leurs membres à l'égard de la loi en vue d'obtenir la propriété, la possession ou la jouissance de terres leur appartenant.

Article 18

La loi doit prévoir des sanctions adéquates pour toute entrée non autorisée sur les terres des peuples intéressés, ou toute utilisation non autorisée de ces terres, et les gouvernements doivent prendre des mesures pour empêcher ces infractions.

Article 19

Les programmes agraires nationaux doivent garantir aux peuples intéressés des conditions équivalentes à celles dont bénéficient les autres secteurs de la population en ce qui concerne:

a) l'octroi de terres supplémentaires quand les terres dont lesdits peuples disposent sont insuffisantes pour leur assurer les éléments d'une existence normale, ou pour faire face à leur éventuel accroissement numérique;

b) l'octroi des moyens nécessaires à la mise en valeur des terres que ces peuples possèdent déjà.

Partie III.

Recrutement et conditions d'emploi

Article 20

1. Les gouvernements doivent, dans le cadre de la législation nationale et en coopération avec les peuples intéressés, prendre des mesures spéciales pour assurer aux travailleurs appartenant à ces peuples une protection efficace en ce qui concerne le recrutement et les conditions d'emploi, dans la mesure où ils ne sont pas efficacement protégés par la législation applicable aux travailleurs en général.

2. Les gouvernements doivent faire tout ce qui est en leur pouvoir pour éviter toute discrimination entre les travailleurs appartenant aux peuples intéressés et les autres travailleurs, notamment en ce qui concerne:

a) l'accès à l'emploi, y compris aux emplois qualifiés, ainsi que les mesures de promotion et d'avancement;

b) la rémunération égale pour un travail de valeur égale;

(c) sjukvård och socialhjälp, arbetarskydd, alla socialförsäkringsförmåner och andra arbetsrelaterade förmåner samt bostäder;

(d) föreningsrätt och frihet till all lagenlig fackföreningsverksamhet samt rätt att sluta kollektivavtal med arbetsgivare eller arbetsgi-
varorganisationer.

3. De åtgärder som vidtas skall innefatta åtgärder för att säkerställa att

(a) arbetstagare som tillhör berörda folk, bl.a. säsongarbetare, tillfällighetsarbetare och migrerande arbetare inom jordbruket och annan verksamhet, liksom de som anställs genom arbetsförmedlare, åtnjuter det skydd som enligt nationell lag och praxis kommer andra sådana arbetstagare inom samma områden till del och att de får fullständig information om sina rättigheter enligt arbetslagstiftningen och om vilka möjligheter till gottgörelse som står till buds för dem;

(b) arbetstagare som tillhör dessa folk inte utsätts för arbetsförhållanden som äventyrar deras hälsa, särskilt genom exponering för bekämpningsmedel eller andra giftiga ämnen;

(c) arbetstagare som tillhör dessa folk inte utsätts för tvångsrekryteringssystem, innefattande tvångsarbete och andra former av arbete för återbetalning av skuld;

(d) arbetstagare som tillhör dessa folk åtnjuter lika möjligheter och lika behandling för män och kvinnor i arbetet samt skydd mot sexuella trakasserier.

4. Särskild uppmärksamhet skall ägnas upp-
rättandet av tillsyn över arbetarskyddet inom områden där arbetstagare som tillhör berörda folk utför lönearbete, i syfte att säkerställa efterlevnaden av bestämmelserna i denna del av ifrågavarande konvention.

c) l'assistance médicale et sociale, la sécurité et la santé au travail, toutes les prestations de sécurité sociale et tous autres avantages décou-
lant de l'emploi, ainsi que le logement;

d) le droit d'association, le droit de se livrer librement à toutes activités syndicales non con-
traires à la loi et le droit de conclure des conventions collectives avec des employeurs ou avec des organisations d'employeurs.

3. Les mesures prises doivent notamment viser à ce que:

a) les travailleurs appartenant aux peuples intéressés, y compris les travailleurs saison-
niers, occasionnels et migrants employés dans l'agriculture ou dans d'autres activités, de mê-
me que ceux employés par des pourvoyeurs de main-d'oeuvre, jouissent de la protection ac-
cordée par la législation et la pratique nationa-
les aux autres travailleurs de ces catégories dans les mêmes secteurs, et qu'ils soient pleine-
ment informés de leurs droits en vertu de la législation du travail et des moyens de recours auxquels ils peuvent avoir accès;

b) les travailleurs appartenant à ces peuples ne soient pas soumis à des conditions de travail qui mettent en danger leur santé, en particulier en raison d'une exposition à des pesticides ou à d'autres substances toxiques;

c) les travailleurs appartenant à ces peuples ne soient pas soumis à des systèmes de recrutement coercitifs, y compris la servitude pour dette sous toutes ses formes;

d) les travailleurs appartenant à ces peuples jouissent de l'égalité de chances et de traite-
ment entre hommes et femmes dans l'emploi et d'une protection contre le harcèlement sexuel.

4. Une attention particulière doit être portée à la création de services adéquats d'inspection du travail dans les régions où des travailleurs appartenant aux peuples intéressés exercent des activités salariées, de façon à assurer le respect des dispositions de la présente partie de la convention.

Del IV. Yrkesutbildning, hantverk och landsbygdsindustri

Artikel 21

Medlemmar av berörda folk skall åtnjuta minst samma möjligheter som andra medbor-
gare i fråga om åtgärder för yrkesutbildning.

Partie IV. Formation professionnelle, artisanat et industries rurales

Article 21

Les membres des peuples intéressés doivent pouvoir bénéficier de moyens de formation professionnelle au moins égaux à ceux accordés aux autres citoyens.

Artikel 22

1. Åtgärder skall vidtas för att främja frivilligt deltagande av medlemmar av berörda folk i yrkesutbildningsprogram med allmän tillämpning.

2. När befintliga program för yrkesutbildning med allmän tillämpning inte tillgodoser de berörda folkens speciella behov, skall regeringarna, under medverkan av dessa folk, garantera tillhandahållandet av speciella utbildningsprogram och utbildningsmöjligheter.

3. De speciella utbildningsprogrammen skall grundas på de berörda folkens ekonomiska miljö, sociala och kulturella villkor samt praktiska behov. Studier som utförs i detta sammanhang skall ske i samarbete med dessa folk, vilka skall konsulteras angående programmens organisation och genomförande. Där så är möjligt skall dessa folk successivt åta sig ansvaret för organisationen och genomförandet av sådana speciella utbildningsprogram, om de beslutar detta.

Artikel 23

1. Hantverk, landsbygdsindustri och gemenskapsbaserad industri och självhushållning samt de berörda folkens traditionella verksamheter, t.ex. jakt, fiske, fångst och insamlande, skall erkännas såsom viktiga faktorer för bevarandet av deras kulturer och för deras ekonomiska självständighet och utveckling. Regeringarna skall, under medverkan av dessa folk och närhelst det är lämpligt, säkerställa att sådana verksamheter stärks och främjas.

2. På begäran av berörda folk skall lämpligt tekniskt och finansiellt bistånd tillhandahållas, där så är möjligt, med beaktande av dessa folks traditionella teknik och kulturella särdrag, liksom betydelsen av en varaktig och rättvis utveckling.

Del V.
Social trygghet och hälsovård

Artikel 24

System för social trygghet skall successivt

Article 22

1. Des mesures doivent être prises pour promouvoir la participation volontaire des membres des peuples intéressés aux programmes de formation professionnelle d'application générale.

2. Lorsque les programmes de formation professionnelle d'application générale existants ne répondent pas aux besoins propres des peuples intéressés, les gouvernements doivent, avec la participation de ceux-ci, faire en sorte que des programmes et des moyens spéciaux de formation soient mis à leur disposition.

3. Les programmes spéciaux de formation doivent se fonder sur le milieu économique, la situation sociale et culturelle et les besoins concrets des peuples intéressés. Toute étude en ce domaine doit être réalisée en coopération avec ces peuples, qui doivent être consultés au sujet de l'organisation et du fonctionnement de ces programmes. Lorsque c'est possible, ces peuples doivent assumer progressivement la responsabilité de l'organisation et du fonctionnement de ces programmes spéciaux de formation, s'ils en décident ainsi.

Article 23

1. L'artisanat, les industries rurales et communautaires, les activités relevant de l'économie de subsistance et les activités traditionnelles des peuples intéressés, telles que la chasse, la pêche, la chasse à la trappe et la cueillette, doivent être reconnus en tant que facteurs importants du maintien de leur culture ainsi que de leur autosuffisance et de leur développement économiques. Les gouvernements doivent, avec la participation de ces peuples, et, s'il y a lieu, faire en sorte que ces activités soient renforcées et promues.

2. A la demande des peuples intéressés, il doit leur être fourni, lorsque c'est possible, une aide technique et financière appropriée qui tienne compte des techniques traditionnelles et des caractéristiques culturelles de ces peuples ainsi que de l'importance d'un développement durable et équitable.

Partie V.
Sécurité sociale et santé

Article 24

Les régimes de sécurité sociale doivent être

utsträckas till att omfatta berörda folk och tillämpas utan diskriminering mot dem.

Artikel 25

1. Regeringarna skall säkerställa att lämplig hälsovård finns tillgänglig för berörda folk eller ge dem resurser som tillåter dem att utforma och tillhandahålla sådana tjänster under eget ansvar och egen kontroll, så att de kan åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa i såväl fysiskt som i psykiskt avseende.

2. Hälsovården skall i den utsträckning som det är möjligt vara knuten till gemenskapen. Den skall planeras och administreras i samarbete med berörda folk varvid hänsyn tas till såväl deras ekonomiska, geografiska, sociala och kulturella förhållanden som till deras traditionella förebyggande vård, läkekonst och mediciner.

3. Hälsovårdssystemet skall ge företräde åt utbildning och anställning av hälsovårdspersonal från den lokala gemenskapen och inriktas mot primärhälsovård samtidigt som starka band bibehålls med andra nivåer av hälsovård.

4. Tillhandahållandet av sådan hälsovård skall samordnas med andra åtgärder i landet på det sociala, ekonomiska och kulturella området.

Del VI.

Utbildning och kommunikationsmedel

Artikel 26

Åtgärder skall vidtas för att säkerställa att medlemmar av berörda folk har möjlighet att få utbildning på alla nivåer på åtminstone samma villkor som landets befolkning i övrigt.

Artikel 27

1. Utbildningsprogram och undervisning för berörda folk skall utvecklas och genomföras i samarbete med dessa för att möta deras speciella behov och skall omfatta deras historia, kunskaper och teknik, värdesystem och övriga sociala, ekonomiska och kulturella strävanden.

progressivement étendus aux peuples intéressés et être appliqués sans discrimination à leur encontre.

Article 25

1. Les gouvernements doivent faire en sorte que des services de santé adéquats soient mis à la disposition des peuples intéressés ou doivent leur donner les moyens leur permettant d'organiser et de dispenser de tels services sous leur responsabilité et leur contrôle propres, de manière à ce qu'ils puissent jouir du plus haut niveau possible de santé physique et mentale.

2. Les services de santé doivent être autant que possible organisés au niveau communautaire. Ces services doivent être planifiés et administrés en coopération avec les peuples intéressés et tenir compte de leurs conditions économiques, géographiques, sociales et culturelles, ainsi que de leurs méthodes de soins préventifs, pratiques de guérison et remèdes traditionnels.

3. Le système de soins de santé doit accorder la préférence à la formation et à l'emploi de personnel de santé des communautés locales et se concentrer sur les soins de santé primaires, tout en restant en rapport étroit avec les autres niveaux de services de santé.

4. La prestation de tels services de santé doit être coordonnée avec les autres mesures sociales, économiques et culturelles prises dans le pays.

Partie VI.

Education et moyens de communication

Article 26

Des mesures doivent être prises pour assurer aux membres des peuples intéressés la possibilité d'acquérir une éducation à tous les niveaux au moins sur un pied d'égalité avec le reste de la communauté nationale.

Article 27

1. Les programmes et les services d'éducation pour les peuples intéressés doivent être développés et mis en œuvre en coopération avec ceux-ci pour répondre à leurs besoins particuliers et doivent couvrir leur histoire, leurs connaissances et leurs techniques, leurs systèmes de valeurs et leurs autres aspirations sociales, économiques et culturelles.

2. Den behöriga myndigheten skall säkerställa utbildning för medlemmar av dessa folk och deras medverkan vid utformningen och genomförandet av utbildningsprogram i syfte att gradvis överföra ansvaret för handläggningen av sådana program till dessa folk, om så är lämpligt.

3. Regeringarna skall dessutom erkänna dessa folks rätt att upprätta sina egna utbildningsinstitutioner och -möjligheter, under förutsättning att sådana institutioner motsvarar de minimistandardkrav som fastställts av den behöriga myndigheten i samråd med dessa folk. Lämpliga resurser skall tillhandahållas för detta ändamål.

Artikel 28

1. Barn som tillhör berörda folk skall, där så är praktiskt möjligt, få undervisning i läsning och skrivning på sitt eget språk eller på det språk som oftast används av den grupp som de tillhör. När detta inte är praktiskt möjligt, skall de behöriga myndigheterna företa samråd med dessa folk i syfte att vidta åtgärder för att uppnå detta mål.

2. Lämpliga åtgärder skall vidtas för att säkerställa att dessa folk har möjlighet att uppnå goda kunskaper i det nationella språket eller i något av landets officiella språk.

3. Åtgärder skall vidtas för att bevara och främja utvecklingen och användningen av de berörda folkens egna språk.

Artikel 29

Att meddela allmänna kunskaper och färdigheter som kommer att hjälpa barn tillhörande berörda folk att till fullo och på lika villkor delta i såväl den egna som den nationella gemenskapen skall vara ett undervisningsmål för dessa folk.

Artikel 30

1. Regeringarna skall vidta åtgärder anpassade till de berörda folkens traditioner och kulturer för att upplysa dem om deras rättigheter och skyldigheter, särskilt i fråga om arbete, ekonomiska möjligheter, utbildnings- och hälsofrågor, social välfärd samt deras rättigheter enligt denna konvention.

2. L'autorité compétente doit faire en sorte que la formation des membres des peuples intéressés et leur participation à la formulation et à l'exécution des programmes d'éducation soient assurées afin que la responsabilité de la conduite desdits programmes puisse être progressivement transférée à ces peuples s'il y a lieu.

3. De plus, les gouvernements doivent reconnaître le droit de ces peuples de créer leurs propres institutions et moyens d'éducation, à condition que ces institutions répondent aux normes minimales établies par l'autorité compétente en consultation avec ces peuples. Des ressources appropriées doivent leur être fournies à cette fin.

Article 28

1. Lorsque cela est réalisable, un enseignement doit être donné aux enfants des peuples intéressés pour leur apprendre à lire et à écrire dans leur propre langue indigène ou dans la langue qui est le plus communément utilisée par le groupe auquel ils appartiennent. Lorsque cela n'est pas réalisable, les autorités compétentes doivent entreprendre des consultations avec ces peuples en vue de l'adoption de mesures permettant d'atteindre cet objectif.

2. Des mesures adéquates doivent être prises pour assurer que ces peuples aient la possibilité d'atteindre la maîtrise de la langue nationale ou de l'une des langues officielles du pays.

3. Des dispositions doivent être prises pour sauvegarder les langues indigènes des peuples intéressés et en promouvoir le développement et la pratique.

Article 29

L'éducation doit viser à donner aux enfants des peuples intéressés des connaissances générales et des aptitudes qui les aident à participer pleinement et sur un pied d'égalité à la vie de leur propre communauté ainsi qu'à celle de la communauté nationale.

Article 30

1. Les gouvernements doivent prendre des mesures adaptées aux traditions et aux cultures des peuples intéressés, en vue de leur faire connaître leurs droits et obligations, notamment en ce qui concerne le travail, les possibilités économiques, les questions d'éducation et de santé, les services sociaux et les droits résultant de la présente convention.

2. Om nödvändigt skall detta ske med hjälp av skriftliga översättningar och genom utnyttjande av masskommunikationsmedel på dessa folks språk.

Artikel 31

Åtgärder i uppfostrande syfte skall vidtas inom alla områden av den nationella gemenskapen, och särskilt bland dem som står i den mest omedelbara kontakten med berörda folk, i syfte att undanröja eventuella fördomar gentemot dessa folk. Ansträngningar skall därför göras för att säkerställa att historieböcker och annat undervisningsmaterial ger en rättvis, exakt och informativ beskrivning av dessa folks samhällen och kulturer.

Del VII. Kontakter och samarbete över gränserna

Artikel 32

Regeringarna skall vidta lämpliga åtgärder, bl.a. genom internationella överenskommelser, för att underlätta kontakter och samarbete över gränserna mellan urfolk och stamfolk, innefattande åtgärder på det ekonomiska, sociala, kulturella och andliga området samt på miljöområdet.

Del VIII. Administration

Artikel 33

1. Den statliga myndighet som ansvarar för de frågor som behandlas i denna konvention skall säkerställa att det finns organ eller andra lämpliga mekanismer för att administrera program, som påverkar berörda folk, och skall se till att de förfogar över nödvändiga medel för att kunna fullgöra de uppgifter som tilldelats dem.

2. Dessa program skall innefatta

(a) planering, samordning, verkställande och utvärdering, i samarbete med berörda folk, av de åtgärder som föreskrivs i denna konvention;

(b) framläggande av förslag om lagstiftnings- och andra åtgärder inför de behöriga myndigheterna och övervakning av tillämpningen av de åtgärder som vidtas, i samarbete med berörda folk.

2. A cette fin, on aura recours, si nécessaire, à des traductions écrites et à l'utilisation des moyens de communication de masse dans les langues desdits peuples.

Article 31

Des mesures de caractère éducatif doivent être prises dans tous les secteurs de la communauté nationale, et particulièrement dans ceux qui sont le plus directement en contact avec les peuples intéressés, afin d'éliminer les préjugés qu'ils pourraient nourrir à l'égard de ces peuples. A cette fin, des efforts doivent être faits pour assurer que les livres d'histoire et autres matériels pédagogiques fournissent une description équitable, exacte et documentée des sociétés et cultures des peuples intéressés.

Partie VII. Contacts et coopération à travers les frontières

Article 32

Les gouvernements doivent prendre les mesures appropriées, y compris au moyen d'accords internationaux, pour faciliter les contacts et la coopération entre les peuples indigènes et tribaux à travers les frontières, y compris dans les domaines économique, social, culturel, spirituel et de l'environnement.

Partie VIII. Administration

Article 33

1. L'autorité gouvernementale responsable des questions faisant l'objet de la présente convention doit s'assurer que des institutions ou autres mécanismes appropriés existent pour administrer les programmes affectant les peuples intéressés et qu'ils disposent des moyens nécessaires à l'accomplissement de leurs fonctions.

2. Ces programmes doivent inclure:

a) la planification, la coordination, la mise en œuvre et l'évaluation, en coopération avec les peuples intéressés, des mesures prévues par la présente convention;

b) la soumission aux autorités compétentes de propositions de mesures législatives et autres et le contrôle de l'application de ces mesures, en coopération avec les peuples intéressés.

Del IX. Allmänna bestämmelser**Artikel 34**

Arten och omfattningen av de åtgärder som skall vidtas för att ge verkan åt denna konvention skall bestämmas på ett smidigt sätt med hänsyn till varje lands speciella förhållanden.

Artikel 35

Tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention skall inte inkräkta på de berörda folkens rättigheter och förmåner enligt andra konventioner och rekommendationer, internationella instrument, fördrag eller nationella lagar, domar, praxis eller överenskommelser.

Del X. Slutbestämmelser**Artikel 36**

Genom denna konvention revideras 1957 års konvention angående infödda och i stammar levande folkgrupper.

Artikel 37

Ratifikationsinstrument avseende denna konvention skall sändas till Internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering.

Artikel 38

1. Denna konvention skall vara bindande endast för de medlemmar av Internationella arbetsorganisationen vilkas ratifikationer har registrerats hos generaldirektören.

2. Den träder i kraft tolv månader efter den dag då ratifikationer från två medlemmar har registrerats hos generaldirektören.

3. Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem tolv månader efter den dag då dess ratifikation har registrerats.

Artikel 39

1. En medlem som har ratificerat denna konvention kan säga upp den sedan tio år förflutit från den dag då konventionen först träder i kraft genom en skrivelse som sänds till Internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Sådan uppsägning skall inte träda i kraft förrän ett år efter den dag då den har registrerats.

Partie IX. Dispositions générales**Article 34**

La nature et la portée des mesures à prendre pour donner effet à la présente convention doivent être déterminées avec souplesse, compte tenu des conditions particulières à chaque pays.

Article 35

L'application des dispositions de la présente convention ne doit pas porter atteinte aux droits et aux avantages garantis aux peuples intéressés en vertu d'autres conventions et recommandations, d'instruments internationaux, de traités, ou de lois, sentences, coutumes ou accords nationaux.

Partie X. Dispositions finales**Article 36**

La présente convention révisé la convention relative aux populations autochtones et tribales, 1957.

Article 37

Les ratifications formelles de la présente convention seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistrées.

Article 38

1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Directeur général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Directeur général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 39

1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

2. Varje medlem som har ratificerat denna konvention och som inte, inom det år som följer på utgången av den i föregående punkt nämnda tioårsperioden, utnyttjar sin rätt till uppsägning enligt denna artikel, är bunden under ytterligare en tioårsperiod och kan där efter, på de i denna artikel föreskrivna villkoren, säga upp denna konvention vid utgången av varje tioårsperiod.

Artikel 40

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta alla medlemmar av Internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer och uppsägningar som generaldirektören har tagit emot från organisationens medlemmar.

2. När generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den andra ratifikationen i ordningen som han har tagit emot, skall han fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag då konventionen träder i kraft.

Artikel 41

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering enligt artikel 102 i Förenta nationernas stadga, lämna Förenta nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om samtliga ratifikationer och uppsägningar som har registrerats hos honom enligt bestämmelserna i föregående artiklar.

Artikel 42

Vid de tidpunkter då Internationella arbetsbyråns styrelse finner det nödvändigt, skall den avlämna rapport till den allmänna konferensen om denna konventions tillämpning och undersöka om det finns anledning att föra upp frågan om revidering av konventionen, helt eller delvis, på konferensens dagordning.

Artikel 43

1. Om konferensen antar en ny konvention varigenom denna konvention helt eller delvis revideras och den nya konventionen inte föreskriver annat, skall

(a) en medlems ratifikation av den nya konventionen, utan hinder av bestämmelserna i artikel 39 ovan, anses medföra omedelbar upp-

2. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

Article 40

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications et dénonciations qui lui seront communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification qui lui aura été communiquée, le Directeur général appellera l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle la présente convention entrera en vigueur.

Article 41

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications et de tous actes de dénonciation qu'il aura enregistrés conformément aux articles précédents.

Article 42

Chaque fois qu'il le jugera nécessaire, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et examinera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 43

1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement:

a) la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 39

sägning av denna konvention, om och när den nya konventionen har trätt i kraft;

(b) från den dag då den nya konventionen träder i kraft denna konvention upphöra att vara öppen för ratifikation av medlemmarna.

2. Denna konvention skall likväl förbli gällande till form och innehåll för de medlemmar som har ratificerat den men inte har ratificerat den nya konventionen.

Artikel 44

De engelska och franska versionerna av denna konventionstext har lika giltighet.

ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur;

b) à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant révision.

Article 44

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi.